

5. Ступчук С.М. Формування системи цільових показників як складова стратегії розвитку підприємства / С.М. Ступчук // Вісник Хмельницького національного університету. Сер.: Економічні науки. 2014. № 3. Т. 3. С. 168–172.
6. Павленко І. А. Інноваційне підприємництво як наукова категорія / І. А. Павленко, Л. А. Петренко // Інвестиції: практика і досвід. – 2014. – № 16. – С. 12–15.
7. Управління ефективністю функціонування і розвитку підприємств [Електронний ресурс] : монографія / [Г. О. Швиданенко, І. М. Репіна, В. П. Кукоба та ін.] ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Електрон. текстові дані. – Київ : КНЕУ, 2016. – 397, [3] с. – Назва з титул. екрану.
8. Лаврененко В. В. Ціннісно-орієнтоване управління підприємством: ресурсні аспекти / В. В. Лаврененко // Вчені записки : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; відп. ред. А. Ф. Павленко. – Київ : КНЕУ, 2012. – Вип. 14, ч. 2. – С. 139–144.
9. Управління ресурсами підприємства : монографія / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; [Г. О. Швиданенко, О. Б. Бутнік-Сіверський, В. П. Кукоба та ін.] ; за заг. ред. Г. О. Швиданенко. – Київ : КНЕУ, 2014. – 424 с.
10. Петренко Л. А. Аналіз найбільш інноваційних компаній світу за рейтингом Forbes / Петренко Людмила Анатоліївна, Приходько Анна Олександрівна // Стратегія економічного розвитку України : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана» ; [редкол.: В. А. Верба (голов. ред.) та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2018. – Вип. 43. – С. 57–68.
11. Новітні тенденції розвитку управління підприємствами : монографія / [О. С. Федонін, Г. О. Швиданенко, В. В. Лаврененко та ін.] ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Київ : КНЕУ, 2011. – 257 с.
12. Контролінг : навч. посіб. / Г. О. Швиданенко, В. В. Лаврененко, О. Г. Дерев'янка, Л. М. Приходько ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Київ : КНЕУ, 2008. – 257 с.
13. Павленко І. А. Світовий досвід аналізу та моніторингу інноваційного розвитку / І. А. Павленко, Л. А. Петренко // Агросвіт. – 2014. – № 16. – С. 3–12.
14. Лаврененко В. В. Організаційне навчання на основі концепції динамічних здібностей / В. В. Лаврененко // Економічна теорія. – 2011. – № 4. – С. 65–72.
15. Управлінський контролінг [Електронний ресурс] : колект. монографія / [Г. О. Швиданенко, О. Б. Бутнік-Сіверський, І. А. Павленко та ін.] ; за заг. ред. Г. О. Швиданенко ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Електрон. текстові дані. – Київ : КНЕУ, 2015. – 156 с. – Назва з титул. екрану.

УДК 330

Віта Ковтун,
к.е.н., доцент кафедри економіки та підприємництва
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
vitkovtun@ukr.net

РОЛЬ І МІСЦЕ ТВОРЧОСТІ В ПРАКТИЦІ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

THE ROLE AND PLACE OF CREATIVITY IN THE PRACTICE OF MODERN ENTREPRENEURSHIP

РОЛЬ И МЕСТО ТВОРЧЕСТВА В ПРАКТИКЕ СОВРЕМЕННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

Анотація. Розглядається сутність творчості в теорії і практиці підприємництва з точки зору побудови цілісного та міждисциплінарного розуміння її впливу на підприємницьку діяльність. Підприємництво розглядається з точки зору суб'єктивістської теорії, яка охоплює такі фактори як випадковість, невизначеність і неоднозначність. Описується зв'язок творчості з мотивацією, актуалізацією та інноваціями як факторами, які сприяють успішній підприємницькій практиці.

Abstract. The essence of creativity in the theory and practice of entrepreneurship from the point of view of constructing a holistic and interdisciplinary understanding of its influence on entrepreneurial activity is considered. Entrepreneurship is viewed from the point of view of subjectivist theory, which covers such factors as randomness, uncertainty and ambiguity. The connection between creativity and motivation, updating and innovations as factors contributing to successful entrepreneurial practice is described.

Аннотация. Рассматривается сущность творчества в теории и практике предпринимательства с точки зрения построения целостного и междисциплинарного понимания ее влияния на предпринимательскую деятельность. Предпринимательство рассматривается с точки зрения субъективистской теории, которая охватывает такие факторы как случайность, неопределенность и неоднозначность. Описывается связь творчества с мотивацией, актуализацией и инновациями как факторами, которые способствуют успешной предпринимательской практике.

Світові глобалізаційні та технологічні процеси призвели до збільшення можливостей для бізнесу, але ринок також став більш насиченим, а конкуренція зросла [9]. Сучасні економічні тренди змінюють сучасне підприємництво, трансформуючись від діяльності, що базується на знаннях, до творчості, інновацій, підприємницького хисту та уяви [10; 14]. Саме, творчість є додатковою конкурентною перевагою підприємства, що дозволяє підприємцю в нових економічних умовах діяти новими способами. Творчість може стати основою для інновацій та зростання бізнесу, а також позитивно вплинути на суспільство в цілому [3].

Підприємництво розглядається як процес створення цінності для бізнесу та соціальних спільнот шляхом об'єднання унікальних комбінацій державних та приватних ресурсів для використання економічних, соціальних або культурних можливостей у середовищі змін. Творчість розглядається як побудова ідей або продуктів, які є новими і потенційно корисними [1]. Творчість дозволяє підприємству скористатися можливостями, які виникають в результаті змін умов навколишнього середовища [12].

Протягом тривалого періоду часу існували стійкі зв'язки між творчістю та підприємництвом [8; 15]. Гілад стверджував, що творчі здібності та підприємницькі здібності є окремими конструкціями [5]. Уайтінг визначав незалежність, прагнення до досягнень, цікавість, впевненість у собі та глибоке занурення у завдання як п'ять основних характеристик відносно більш творчої особистості, в той час як впевненість у собі, наполегливість, високі енергетичні рівні, розрахункові ризики та необхідність розглядав як п'ять кращих характеристик відносно більш підприємницької особистості [15]. Підприємницьку творчість визначають як генерування та реалізацію нових ідей для створення нового підприємства [1]. Підприємництво розглядається як основний внесок у економічне зростання і створення робочих місць, розглядаючи, творчість як ключовий фактор успіху [2].

Багато досліджень з питань підприємництва концентруються на створенні нових підприємств [9], але, як правило, ігнорують вплив соціального середовища. Цей дисбаланс може бути вирішений шляхом дослідження впливу творчості на зростання підприємництва, а також дослідження творчості протягом усього життєвого циклу підприємства. Підприємницька діяльність вимагає не лише сприятливого і продуктивного бізнес-клімату, але й потребує творчого середовища та інновацій [8]. Маючи сильну та різноманітну базу знань, добре розвинуті ділові та соціальні мережі та здатність визначати можливості також сприяють успішній підприємницькій поведінці [6; 7; 11]. Успішна інтеграція творчості та технології може призвести до комерціалізації ідеї, продукту або послуги. Підприємницька творчість, однак, існує протягом усього життєвого циклу конкретного підприємства, оскільки вона частково формується соціальним середовищем і особою, що приймає рішення [4; 13]. Існує також ряд інших внутрішніх і зовнішніх факторів, зокрема:

1. Підприємницька творчість вимагає поєднання внутрішньої мотивації та певних видів зовнішньої мотивації - мотиваційна синергія, яка виникає внаслідок високого рівня особистої зацікавленості та залученості, поєднується з очікуваннями винагород, які підтверджують компетентність, підтримують розвиток навичок і дозволяють досягти майбутнього. Ті підприємства, які готові визнати творчі досягнення, згодом можуть виявити подальшу творчу поведінку.

2. Організаційна культура, яка підтримує творчість, повинна підживлювати інноваційні способи представлення проблем і пошуку рішень, а креативність має бути бажаною і розглядати новаторів як зразки для наслідування.

Творчість, вирішення проблем та інтуїція взаємодіють з метою створення відповідного стратегічного бачення підприємства. Інтуїцію можна розглядати як основну компетенцію бізнесу, на яку впливають творчі здібності. Творчі підприємства акумулюють креативних людей, схильних до новаторства, інноваційних лідерів, відкритих до спілкування.

Сьогодні творчість виявляється більш важливою, ніж будь-коли раніше, і її розглядають як критичний фактор успіху для підприємств, оскільки організаційна творчість призводить до більш високого рівня якості та задоволеності клієнтів. Адекватне ставлення до творчості та розвиток творчого мислення на підприємстві є передумовами, що спонукають до творчості працівників підприємства. Творчий процес управління часто вважається більш доречним, ніж звичайні методи управління в прагненні вирішувати ці нелінійні і часто непередбачувані умови навколишнього середовища. Інтуїтивне прийняття рішень вважається належною альтернативною відповіддю на зміни в сучасному бізнес-середовищі, де генерування низки альтернативних напрямків може бути побудовано за допомогою відповідного далекоглядного керівництва і творчої підприємницької поведінки.

Підприємництво збігається з гнучкими, дослідницькими шляхами творчого відкриття, де рішення не обов'язково повинні бути комплексними. Підприємницькі фактори збігаються з багатьма творчими характеристиками, такими як цікавість, впевненість у собі, високий рівень енергії, ризик і бачення. Підприємницька творчість впливає на весь період існування підприємця, а не тільки на період діяльності підприємства. Успіх стимулюється шляхом використання протиставлень і віднесення ідей з різноманітних і часто не пов'язаних між собою областей, які потім впливають на прийняття рішень. Підприємницька творчість повинна бути спрямована на постійне створення альтернативних рішень для вирішення проблем та виявлення нових можливостей. Її також слід розглядати як конкурентну силу та портфель компетенцій. Використання творчого підходу у підприємницькій діяльності також допомагає боротися з невизначеністю та неоднозначністю при прийнятті рішень у зовнішньому середовищі. Замість того, щоб ігнорувати ці виміри, творчий підхід допомагає охопити цю невпевненість як частину повсякденного підприємницького клімату.

Творчість є потенційно найбільш корисною в малому бізнесі як спосіб подолання бар'єрів на шляху отримання ресурсів і з точки зору отримання альтернативних і більш дешевих рішень для вирішення проблем. Багато малих підприємств мають спеціалізовані навички, пов'язані з їх основними продуктами та послугами, але не мають досвіду або часу для розробки формальних способів генерування майбутніх стратегій, як це відбувається на великих підприємствах. У такому випадку розуміння креативності як важеля для зниження витрат, але не менш корисних рішень є вирішальним для майбутнього економічного успіху.

Цілісна концептуалізація творчості в підприємстві визнає вплив творчого мислення, яке охоплює нематеріальні виміри та виходить за межі часто жорстких рамок тестування змінних відносин. На творче підприємництво впливають зовнішні наслідки глобалізації та технологій з точки зору впровадження інноваційної культури. Для того, щоб реалізувати повний творчий потенціал підприємства, необхідно розробити програму досліджень, яка враховує як наукові, так і художні способи пізнання, на які впливають міждисциплінарні та різноманітні сфери. Подальші дослідження повинні охоплювати більш інноваційні підходи до його розуміння, які іноді конфліктують з більш поширеними методологічними підходами. Саме цей конфлікт і створення зіставлень між раніше не пов'язаними сферами може призвести до нового розуміння і більш цінних напрямків дослідження.

Література

1. Amabile, T. (1997). "Entrepreneurial creativity through motivational synergy", *Journal of Creative Behavior*, Vol.31, No.1, pp.18-26.

2. Baumol, W. (2002). *The Free Market Innovation Machine: Analysing the Growth Miracle of Capitalism*, Princeton University Press, Princeton.
3. Bilton, C. (2007). *Management and Creativity: From Creative Industries to Creative Management*, Blackwell Publishing, Oxford.
4. Fillis, I. and Rentschler, R. (2005). "Using creativity to achieve an entrepreneurial future for arts marketing", *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing*, Vol. 10, pp.275-287.
5. Gilad, B. (1984). "Entrepreneurship: the use of creativity in the marketplace", *Journal of Creative Behavior*, Vol.18, pp.151-161.
6. Harryson, S.J. (2008). "Entrepreneurship through relationships: navigating from creativity to commercialisation", *R&D Management*, Vol.38, No.3, pp.290-310.
7. Ko, S. and Butler, J.E. (2006). "Prior knowledge, bisociative mode of thinking and entrepreneurial opportunity identification", *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, Vol.3, No.1, pp.3-16.
8. Lee, S.Y., Florida, R. and Acs, Z.J. (2004). "Creativity and entrepreneurship: a regional analysis of new firm formation", *Regional Studies*, Vol.38, No.8, pp.879-891.
9. McMullan, J.S. and Shepherd, D.A. (2006). "Entrepreneurial action and the role of uncertainty in the theory of the entrepreneur", *Academy of Management Review*, Vol.31, No.1, pp.132-152.
10. Oke, A., Munshi, N. and Walumbwa, F.O. (2009). "The influence of leadership on innovation processes and activities", *Organizational Dynamics*, Vol.38, No.1, pp.64-72.
11. Rosa, J.A., Qualls, W.J. and Fuentes, C. (2008). "Involving mind, body and friends: management that engenders creativity", *Journal of Business Research*, Vol.61, pp.631-639.
12. Shalley, C.E., Zhou, J. and Oldham, G.R. (2004). "The effects of personal and contextual characteristics on creativity: where should we go from here?", *Journal of Management*, Vol.30, pp.933-958.
13. Sternberg, R.J. (2004). "Successful intelligence as a basis for entrepreneurship", *Journal of Business Venturing*, Vol.19, No.2, pp.189-202.
14. Van Den Broeck, H., Cools, E. and Maenhout, T. (2008). "A case study of arteconomy:— building bridges between art and enterprise: Belgian businesses stimulate creativity and innovation through art", *Journal of Management and Organization*, Vol.14, pp.573-587.
15. Whiting, B.G. (1988). "Creativity and entrepreneurship: how do they relate?", *Journal of Creative Behavior*, Vol.22, pp.178-183.
16. Контролінг : навч. посіб. / Г. О. Швиданенко, В. В. Лаврененко, О. Г. Дерев'янка, Л. М. Приходько ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». — Київ : КНЕУ, 2008. — 257 с.
17. Новітні тенденції розвитку управління підприємствами : монографія / [О. С. Федонін, Г. О. Швиданенко, В. В. Лаврененко та ін.] ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». — Київ : КНЕУ, 2011. — 257 с.
18. Управління ефективністю функціонування і розвитку підприємств [Електронний ресурс] : монографія / [Г. О. Швиданенко, І. М. Рєпіна, В. П. Кукоба та ін.] ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». — Електрон. текстові дані. — Київ : КНЕУ, 2016. — 397, [3] с. — Назва з титул. екрану.
19. Управління ресурсами підприємства : монографія / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; [Г. О. Швиданенко, О. Б. Бутнік-Сіверський, В. П. Кукоба та ін.] ; за заг. ред. Г. О. Швиданенко. — Київ : КНЕУ, 2014. — 424 с.
20. Управлінський контролінг [Електронний ресурс] : колект. монографія / [Г. О. Швиданенко, О. Б. Бутнік-Сіверський, І. А. Павленко та ін.] ; за заг. ред. Г. О. Швиданенко ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». — Електрон. текстові дані. — Київ : КНЕУ, 2015. — 156 с. — Назва з титул. екрану.